

De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1861 (Staatsblad N. 124.)

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags, aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van het blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE: Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, komen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 26 December 1909. N°. 1669.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden / 1.20, voor België per jaar / 5.30 bij vooruitbetaling. Voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar / 6.30 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers / —.10. Abonnementen worden aangegoten door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirectieuren enz. Advertenties: van 1 tot 6 regels / 1.30, voor elken regel meer / —.20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven / —.12 per regel.

„Zie, uw Koning komt en Hij is een Heiland.“

[KERSTFEEST 1909]

Verheug u zeer, gij dochter Sions, juich, gij dochter Jeruzalems. Zie, uw Koning zal u komen, rechtvaardig, en hij is een Heiland; arm, en rijdende op eenen ezel, en op een veulen, een jong der euelinnen. Zach. 9: 9.

Wat bekoort, wat bezielt ons, wat stemt heel de Christenheid altoos weer tot zoo heilige vreugde, als het jaar ten einde spoedt en het hoogtijde van het Kerstfeest weer onder ons wordt uitgeroepen? Ook het Paaschfeest, ook het feest van Pinksteren stemt tot heilige verheuging, maar de glans van ons Kerstfeest overglanst toch elk ander hoogtijde. Onder al onze vierdagen staat steeds het „zalige Kerstfeest“ voor het besef van Gods kinderen in heilige orde vooraan. Reeds in het elkaar toewensen van een „zalig“ Kerstfeest vond dit zijn uitdrukking, en nog gaat in alle Christenland de glorie van ons Kerstfeest die van alle andere vierdagen verre te boven. Nu werkt ongetwijfeld veel bijkomstigs hertoe mede. De donkere wintermaand van December sluit ons meer op in ons gezin, terwijl als het Paaschfeest komt, en vooral zoo het Pinksterfeest wordt ingeluid, de weer ontkolken natuur naar buiten lokt en de leden van eenzelfde gezin verstroot. De tegenstelling van de donkerheid der korte dagen met den lichtglans die van Bethlehems Kribbe uitstraalt, heeft iets betoverends. De lange avonden aan het einde des jaars geven aan de viering van het Kerstfeest in den huiselijken kring meer vorm en gestalte, dan aan de viering van de hoogtijden die in het voorjaar vallen. Met Kerstmis ontsluit zich een lange reeks van vrije vakantie-dagen voor onze scholen en allerlei betrekkingen. Daar ook het Kerstfeest niet aan Zondag gebonden is, geeft het keer op keer drie vrije dagen voor al het volk. En daar er in de wintermaand niets is, dat afrekt en verstoort, doorleef men die dagen saam in inniger band, en kan zich meer dan anders geheel op de feestviering inrichten. Maar toch, ook al brengen we dit alles in rekening, toch laat zich uit dit bijkomstige de hoge jubel van ons Kerstfeest niet verklaren, en moet de diepere oorzaak van ons Kerstfeest gezocht in wat Zacharias aangaf in deze woorden: *Verheug u zeer, gij dochter Sions, en juicht gij dochteren van Jeruzalem, want zie, uw Koning komt en Hij is een Heiland.*

Wat altoos weer in ons Kerstfeest hoort en nooit zijn bekoering inboet, is de Goddelijke poëzie, die ons in ons Kerstfeest overstroomt. In God is alles poëzie, proza is er in den Heiligen niet, maar in God is de poëzie wezenlijkheid en werkelijkheid, terwijl ze onder menschen nooit iets anders zijn kan, dan een poging om in de verbeelding boven de werkelijkheid uit te gaan, en gelijk onze God dicht door te scheppen, zoo Hem na te denken in onze fantasie. En alles is in Bethlehems Goddelijke poëzie, maar die zich dan ook uitsprekt in wat wezenlijk gebeurde. Wij zouden de geboorte van onzen Koning in Jeruzalem hebben geplaatst, God laat onzen Koning geboren worden in het nietige Bethleem, twee uren gaans ten zuidwesten van Jeruzalem gelegen, om de tegenstelling tusschen de macht en de glorie van onzen Koning en de nederige plaats waar hij geboren werd, zoo sterk mogelijk tot ons besef te laten spreken. Aan de aarde ontleent onze Koning niets, al de glorie waarin hij tot ons komt, straalt van den hemel uit. Zelfs is in dit vergeten Bethleem niet de woning van een der hoofden, maar een stal tot plek verkoren, waar Jezus het eerst het levenslicht zal aanschouwen, en in dien stal een diep uitgegraven grot, waarin niet een koninklijke wieg, maar een kribbe, voor voeding van het vee bestemd, de stede is waarin onze Koning het eerst wordt nedergelegd. Het is of 't al moet saamenwerken, om alles wat deze wereld hem kan toebragen, tot het minste en nietigste te herleiden, opdat de lichtstraal die van Boven in onze donkerheid indaalt, gansch ongebroken zou blijven. Daar hij die kribbe dat onvergeetlijk zacht-teedere beeld van Maria, een vergetene onder de dochteren van Israel, die niets anders zijn wil dan een „dienstmaagd des Heeren“, en die toch door de groetenissen van den engel Gabriël hoog boven alle vrouwen verheven was. En niet bij, maar op een afstand van die kribbe, in het vlakke veld de herders, die hun kudde bewaakten, en dan, hoog boven hen, dat Engelenheir, Gods Hof en 's menschen redding in hemelzang de wereld toejuichend, en hieria weer die

zelfde tegenstelling tusschen die zelfs in Bethleem nauw meetellende herders en die hooge geesten van Gods troon tot deze aarde neergedaald. Als die herders straks tot de kribbe naderen, tredt in hen de menscheit toe, maar vertegenwoordigd in haar laagsten stand, maar jubelend in den hemelschen zang die hen verrukt had. Niet anders is het met de Wijzen, die niet uit Jeruzalem, en niet eens uit Israel, maar uit het Heidenland onzen Koning komen aanbieden en de weelde hunner gaven om de kribbe uitstallen. En als straks de man die als Koning van Jeruzalem op den troon zat, door het gerucht dat onze Koning geboren was, verschrikt, zijn gewapende mannen naar Bethleem uitzendt, om het kindeken dat geboren was, naar het leven te staan, nogmaals dezelfde heilige poëzie van Jozef's droom, en den uittocht naar Egypte, en tenslotte de rijke gaven van de Wijzen uit het Oosten, die tot in Egypte in het levensonderhoud van Maria en Jozef en hun heilig kindeke voorzien. Zoo is het hier poëzie, gelijk geen versinner 'het zich poëtischer kon indenken, en het is die heilige, die Goddelijke poëzie, hier in het werkelijk gebeurde sprekend, die alle eeuwen het Kerstfeest in hoogten glans heeft gezet, en nog steeds alle hooggestemde van hart op zoo wegliepende wijze bekoort.

Toch moet voor de eerste Christenen de indruk van de geboorte van onzen Koning nog veel roerender zijn geweest. Zij waren aan de Goddelijke poëzie, die in de Kribbe en den Engelenzang spreekt, nog niet als wij gewend. Voor hen was de indruk geheel nieuw, voor het eerst intredend in hun verbeelding en geloofsweld, en, meer dan veelal erkend wordt, is er niets dat zoozeer den indruk van 't gebeurde verlaagt, als het van kindsbeen af aan de kennis der gebeurtenissen gewend zijn. Ook in ons gewone leven bespeuren we dit wel. Wie door doodelijke ziekte overvallen op het krankbed werd neergelegd, en straks door Gods hand weer van dit krankbed mag opstaan, om op nieuw het leven in te gaan, is in de eerste weken na zijn herstelling vol van de geade die hem te beurt viel en psalmteert zijn God, die hem reddde, op allen toon in zijn machtig aangegrepen hart. Maar kom nu tien jaar later, en schier geheel die heilige indruk is weg, en de redding die God hem toebreacht, is vergeten. Gered te worden is heerlijk, maar, eens gered, wennen we aan het heil ons geschonken, en het vermaan van den Psalmist: „Vergeet niet één van zijn weldadigheden“, spreekt dies van schuld van ondank tot ons hart. En sterker nog is dit hier, want van Bethleem hebben we reeds als kind gesongen, en al de jaren onzes levens is de herdenking van het Kerstfeest voor ons teruggekeerd. Er is op zichzelf in het Kerstfeest niets meer dat ons verrast, dat ons als met versche olie overgiet, dat met de bekoering der nieuwheid tot ons komt. We waren er aan gewend van der jeugd af, we bleven er aan gewend al de jaren onzes levens. En het kon niet anders, of dit heeft den indruk verlaagd. Van wat Maria en Jozef, van wat die herders in Efrata en die wijzen uit het Oosten het hart als van verrukking trillen en beven deed, kunnen wij ons nauwelijks een voorstelling meer maken. En als dan toch ook nu nog en bij elk weerkerend Kerstfeest de indruk van het „zalige“ van dit feest ons zoo overwelgend aandoet, dan voelt ge toch, hoe overstellend de Goddelijke poëzie van ons Kerstfeest moet zijn, dat het desmettenis altoos weer zoo heilige vreugde in het hart van al Gods kinderen wekt, en als ware er van verjaring; geen sprake, ons altoos weer met zoo zalige verrukking aandoet. Zoo magtige, altoos weer zich hernieuwende verrukking is nooit van eenige menscheit poëzie uitgegaan. Alleen bij de Goddelijke poëzie, die uit Bethleem ons toesprekt, was zulk een standhouden van den machtigen indruk denkbaar.

Onder alle volk, heel de oudheid door, tintelde in het hart der besten het levendig besef, dat er iets gebeuren moest. Het zondebesef was niet diep ingedrongen, en men kon zich geen rekenschap geven van wat er aan ons menscheit leven schortte, maar men voelde levendig, dat het zoo niet blijven kon. Er was een drang in hun hart, die geen bevrediging vond; een streven en pogen dat steeds zonder uitkomst bleef; men zag voor oogen en doorzwoegde zelf een ellende, waaraan geen ontkomen was. Er was een nooit verzoende strijd in hun hart tusschen wat dat hart begeerde en ondervond en leed. Zoo kon het niet blijven, die geen bevrediging vond; een streven en pogen dat steeds zonder uitkomst bleef; men zag voor oogen en doorzwoegde zelf een ellende, waaraan geen ontkomen was. Er was een nooit verzoende strijd in hun hart tusschen wat dat hart begeerde en ondervond en leed. Zoo kon het niet blijven, die geen bevrediging vond; een streven en pogen dat steeds zonder uitkomst bleef; men zag voor oogen en doorzwoegde zelf een ellende, waaraan geen ontkomen was. Er was een nooit verzoende strijd in hun hart tusschen wat dat hart begeerde en ondervond en leed. Zoo kon het niet blijven, die geen bevrediging vond; een streven en pogen dat steeds zonder uitkomst bleef; men zag voor oogen en doorzwoegde zelf een ellende, waaraan geen ontkomen was.

steeds verwachtend, hopen en profeteerend naar wat te gebeuren stond, uit. Daarvan zong de poëzie, daarvoor pleitten de wijzen, het genie giste, het volk riep er om, maar het kwam niet, en alle dingen bleven als van ons. Wat men beproefde mislukte, wat men zon en verzond, stelde teleur. De wereld kon uit de wereld het heil niet aanbrengen. Noch de machtigste onder de vorsten der aarde, noch de bovenmate wijze onder de wijzen der wereld, noch poët noch profet onder de volken wist den stand van het leven te verzetten. Het bleef gelijk het geweest was. Donkerheid bij schijflicht en kunstlicht. Een diepe onvoldaanheid die het hart verterde, een jammerlijke ellende die het leven tot een plaag maakte. En dit hield aan en dit duurde, tot uit Bethleem het licht opgleng en in de Kribbe ons het Koningskind was geschonken. Wat de wijzen en de machtigen der aarde niet hadden vermocht, dat bracht God te wege. Door de donkere wolk van den toorn brak plotseling een lichtstraal der ontferming door. Uit Israel zou het heil zijn, en in Israel werd onze Koning geboren. En sinds kenterde het leven. Voor onvoldaanheid kwam zaligheid, voor strijd in het hart heilige vrede. De doodelijke spanning week, de in het paradijs verloren harmonie keerde terug. In het hart van Gods kinderen werd genoten, werd met volle teugen hemelsche vreugde ingedronken, en uit het vreugdedronken hart steeg een jubel op aan alle einden der aarde. De centerzware last die het menschenhart gedrukt en beknelde had, werd van dit hart afgeschoven. Om heil, om redding was geroepen, gesmeekt, geweend, geschreid, alle eeuwen door, en zie, dit heil schonk God nu aan de wereld. Ze had nu haar Heiland, en zag zich in dien Heiland voor nu en eeuwig een volkomen verlossing verpand.

Het is dit „welbehagen in menschen“, dat het gevoel van vreugde zoo diep uit ons hart op het Kerstfeest doet opkomen, te meer waar we weten, dat, de aarde in 't rond zich met ons verheugt“. Men kan ook in de eenzaamheid blijde zijn en zich alleen geheel in een beschoren redding verheugen, maar de toon uit het hart klinkt toch zoo veel hooger, zoo we weten dat anderen, dat velen zich met ons verheugen; zoo de vreugde die ons in het hart trilt, een algemeen karakter draagt, en zoo we, wel verre van met onzen juichtoon alleen te staan, er van alle kanten den echo op beluisteren, en voelen hoe onze eigen jubeltoon slechts de echo is op den lofzang die uit ander borst opstijgt. Een feest in een familie is reeds hooger gestemd dan een feest in een enkel gezin; en geldt het een feest waar heel een stad, ja heel een land aan deelneemt, dan vuren er vonken, die aler hart aansteken, het vreugdebeton luideruchtig doen worden, zodat het zelfs in overspanning en opwindend overslaat. Dan loopt ieder uit, het is één blij gevoel langs de straten, men steelt de driekleur uit en ontsteekt het vreugdelicht. Vreugdebeton van velen saam klinkt zoo veel hooger dan verheuging in de eenzaamheid om een redding, die alleen u ten deel viel. En dit zelfde nu geldt ook op geestelijk gebied. Ge kunt een psalm des lofs alleen in uw binnenkamer zingen, maar veel hooger stemt 't uw hart, zoo ge, met de gemeente des Heeren opgegaan, instemt met het lied der ere dat onder de gewelven van het huis des gebeds opstijgt. Heel de heilige bundel van onze psalmen is er op ingericht, om allen saam te bezielen die naar Gods huis opgaan. En nu is dit het plechtig verblijven van ons Kerstfeest, dat we weten dat in dien zelfden morgen, op dien zelfden dag, waarop wij ons feestlied inzetten, onder alle volken en onder alle naties, heel de wereld door, allen denken en zinnen onder 's Heeren volk zich om de Kribbe van Bethleem saamtrekt, dat het lied uit alle oorden opgaat, dat niet wij alleen, maar allen saam met ons jubelen, en dat van zee tot zee en tot aan de einden der aarde het gejuich en gejubel opgaat voor wat God ons in het Kindeken van Bethleem geschonken heeft. Aller hart is er vol van, aller mond vloet er in dank en aanbidding van over. Dat het op Kerstfeest een wereldvreugde is, die zich op engelentonen alom uit, bezielt ook de vreugde van ons eigen hart tot hooger verheuging.

En nu weet ge wat men verstaat onder een panacee. Men doet daarmee op een geneesmiddel, dat van alle ziekten redt, een medicijn dat alle kwalen heelt, een wonderkruid, dat uit alle krankheden redding brengt. Naar zulk een panacee had men gezocht, maar zonder het ooit te vinden; doch in Jezus, onzen Koning, is dit panacee ons juist van God geschonken. Om één

medicijn tegen alle nooden en krankheden van ziel en lichaam te vinden, moest wat reddten zal, afhalen en doordringen tot den diepsten wortel, waaruit alle nood en ellende opkwam. En dit juist verheft het Kindeken van Bethleem boven alle redders uit den nood die zich aanmeldde. Uit onze zonde en schuld kwam al deze jammer op, en het is juist die zonde en schuld die alleen Jezus kan te niet doen. Reeds bij zijn omwandeling op aarde kwam dit zoo rijk vertroostend uit. Zeker, hij kwam om onze ziel van den dood te redden, maar toch was er geen dood, dien hij ontmoette, of hij wist ze op te heffen. Zoo in volen, allesomvattenden zin was hij de Christus Consolator. Hij vergaf de zonde, stierf voor onze schuld, deed in de ziel den Heiligen Geest indalen, maar ook spijgde hij de hongerigen, genas de zieken, troostte de bedroefden, wekte de dooden op. Hij reddde den mensch in de volle beteekenis van zijn menscheit, geestelijk inwendig en uitwendig uit den dood, dien de vloek over ons had gebracht. En daarom was de gifte Gods in de Kribbe van Bethleem zoo rijk, zoo alle andere hulp die ons geboden was, zeer verre te boven gaande. Met Hem gaat het Goddelijk leven, en daarmee de Goddelijke kracht, in onze menscheit natuur in, en brengt de redding, waarop we hoopten, in dien wortel zelf van ons menscheit leven aan, om uit dien wortel in en door alle vertakkingen van ons menscheit leven op te klimmen en geheel ons menscheit bestaan te zaligen, hier reeds bij voorproef, en eens in het rijk der heerlijkheid, als de herboren menscheit naar ziel en lichaam glinsteren zal in gelijke heerlijkheid als waarin Hij zelf nu reeds op den troon zit. Bij dit Kindeken van Bethleem behoefte niets bij; niets is er denkbaar dat hem zou moeten aanvullen. Zoover onze schuld en ellende strekt, zoover strekt ook de uitstraling van het heil, dat Jezus aanbrengt. De wereld heeft naar een panacee gezocht, maar het niet gevonden, doch ons Kerstfeest gewaagt ervan, want in Christus is het allesomvattende medicijn ons toebedeeld, waarvoor alle uitvloeiels, elke wrange vrucht van zonde en ellende wijkt.

Daarom roept de profet uit Israel ons dan ook van ouds toe: „Verheug u zeer, gij dochter Sions, want zie, uw Koning komt“. Natuurlijk, alleen de dochter Sions viert in dieper, heiliger zin het Kerstfeest, alleen Gods volk weet naar waarde, wat God in dat Kindeken van Bethleem ons schonk, te schatten. Ook wie van verre staan, mogen, door onzen jubel aangestoken, den feestzang met ons aanheffen, maar dit is slechts een weerklink op ons lied, en 't blijft bij klank en woorden; alleen wie in dat Kindeken in de Kribbe zijn Heiland begroet, is tot den hooger Kerstjubel bekwam. Maar juist voor Gods volk trekt zich dan alle jubel ook saam in die ene gedachte, dat zie onze Koning gekomen is. Een Koning, wiens heerschappij een Rijk vormt, en die in dat nieuwe Rijk al zijn gekozen onderdanen in een heiligen band vereenigt. In de wereld staan we verstrooid en verdeeld, en toch weten we dat we den moeten zijn, dat een levensband ons allen omslingeren moet, en dat we in die eenheid saam voor onzen God moeten verschijnen. Een leger zonder veldheer is verloren, een volk zonder hoofd zinkt in. En daarom, wat wij van noodde hadden, om weer in saambinding en eenheid kracht te vinden, is juist dat ons een Koning geschonken wordt, die ons allen regeert, stuurt en leidt, en over ons allen saam zijn beschermend schild opheft. Zulk een Koning, zulk een Hoofd nu missen de volken, die van verre staan, maar ons is deze onze Koning in het Kindeken van Bethleem gegeven. We zijn niet meer als een schip dat zonder stuur rondzwakt, maar onze Koning zit op den troon der heerlijkheid, en nam de teugels van ons leven in handen. Hij regeert in een federaal hart persoonlijk, en regeert ze tegelijk allen saam. Zoo komt er vastheid in onzen gang, zoo zijn we niet meer aan onszelf overgelaten, maar voelen en beseffen we, dat we alle de dagen onzes levens onder hoogere leiding staan, en dat het regiment van onzen Koning ook ons in strijd en moete te hulp komt en er ons doorredt. Ja, verder nog strekt zich die zegen van Jezus' Koningschap voor ons uit. Onze worsteling toch is niet alleen met de zonde in onze eigen ziel, maar even sterk, zoo niet nog sterker, met de machten die uit de wereld en uit het rijk der demonen zich slag op slag tegen ons richten, om ons innerlijk te vergiften en straks tot een proef van het verder te maken. En nu is dit onze jubel op het Kerstfeest, dat we onzen Koning in de Kribbe ontvangen hebben, die deze onheilige machten kan bezweren; die met

en voor ons tegen satan en zijn demonen strijdt, en, mits we Hem trouw blijven, in elken bangen zielsnood het doodelijk gevaar van ons kan en zal afweren. Een Koning in ons dat Kindeke uit de Moedermaagd, maar juist omdat hij onze Koning is, is hij onze Heiland. Onze Heiland ook nu, om ons uit den dood in het leven te doen gaan, een Heiland om onze schuld te verzoenen en ons van zonde te verlossen, een Heiland, die als waarachtige Hoogepriester met en voor ons lijdt en ons uithelpt, een Heiland, die ons stuurt en leidt, regeert en in den strijd bezielt en aanvoert, en straks een Heiland, die, als hier de laatste strijd volstreden zal zijn, ons een eeuwige heerlijkheid waarborgt, en ons zal zetten op zijn troon, om als koningen met hem te heerschen. Op 't Paaschfeest en op Pinksteren gedenken we een deel van het ons toegestane heil, maar 't Kerstfeest is daarom 't rijkst, omdat het niet gedeeld, niet gesplitst, maar alomvattend het volle heil verkondigt. Op 't Paaschfeest is het onze Koning, die den dood overwon, en op Pinksteren onze verheerlijkte Koning die ons de gave des Geestes toerend, maar op ons Kerstfeest is het de volle Christus dien we gedenken, en wien we onze ongedeelde, alles insluitende hulde brengen. Hier is de lichtstraal die ons uit den Hooge beschijnt, nog ongedeelde en ongebroken. Al wat ooit engelentong of menschenlippen in den Christus verheerlijkt hebben, het ligt in het Kindeken van Bethleem als saamgevat. *Koning, Heiland* is het korte, alles omvattende woord, de alles te bovengaan eere-titel, waarin dit heilig Kindeken bij ons wordt ingelid. We zien het dit Kindeken nog niet aan, het ligt alles in dat Kindeken nog als een niet ontplooid mysterie voor ons verborgen. Noch de herders uit Efrata, noch de Wijzen uit het Oosten, zouden het dit Kindeken hebben aangerien, wat schat van heil in zijn God-menscheit hart ons was toegekomen. Maar uit dit Kindeken groeit straks de Christus Consolator, groeit de Man van Smarte, groeit het Lam Gods, dat zijn bloed voor ons zal vergieten, en ten leste ontplooi zich uit 't mysterie van dat Kindeken de *Koning der heerlijkheid*, die nu op den troon zit aan de Rechterhand des Vaders. En daarom is het op ons Kerstfeest bovenal, dat wie ooren heeft om te hooren, thans zijn Koning en zijn Heiland aanbidt en lof en ere toezingt.

„Het Kindeken.“

[KERSTFEEST.]

En dit zal u het teken zijn: gij zult het kindeken vinden, in doeken gewonden, en liggende in de kribbe. Luc. 2: 12.

In Bethleem is en blijft het heilig Kindeken het middenpunt, waarom zich alles beweegt. Maria blijft de gezegende onder de vrouwen; de herders in Efrata's velden boeien door hun vrouwen eenvoud; de lofzang van het engelinkoor bezielt ons; en de Wijzen uit het Oosten brengen al de hulde der volken aan Israels Koning; maar wat het Kerstfeest tot een *heilig hoogtijde* maakt, is toch altoos weer dat Kindeken, en dat Kindeken alleen. Toch denkt de feestvierder steeds zich in dit Kind zijn van Jezus te weinig in. Beleden wordt, dat Jezus ontvangen is van den Heiligen Geest en geboren uit de maagd Maria. In de Kribbe van Bethlehems stal begroet hem de jubelende verbeelding, maar op de verschijning van Jezus als *Kindeken* valt gemeenlijk veel te weinig de aandacht. Want al heeft de schilder-kunst dit Heilig Kindeken met Maria in prachtbeeld na prachtbeeld pogen weer te geven, in al die Maria's met het Kindeken trendt vanzelf Maria te zeer op den voorgrond en is het Kindeken de tweede figuur. En zonder nu aan de Kindergehalte van Jezus te sterk te hangen, gaat er toch ongemerkt iets van ons Kerstfeest te loor, zoo ook die kindergetalpe ons niet opzettelijk boeit. Slechts ontbreekt hieraan in zooverre de werkelijkheid, dat van het Kindeken in de Kribbe geen beeld genomen is, en het alles hier driift op onze geheiligde verbeelding. Het is Gods bestel, dat van Jezus noch als kind, noch als jongeling, noch als man een afbeelding genomen is. Zoo licht waar hierna afgedorij gedreven. De voorstelling die we ons van Jezus ook als Kindeken vormen, moet afgeleid uit den indruk dien Jezus op ons eigen hart heeft gemaakt. Zoals onze geheiligde verbeelding met Jezus bezig is, zoo moet ongemerkt het beeld van Jezus in zijn vernedering en in zijn verhooging zich voor ons vastzetten, en bij elke ontzet al dit plaats grijpen op eigen wijs. De zaligheid is uit de Joden, heeft Jezus zelf ons herinnerd. We weten dus, dat Jezus reeds als Kindeken het Joodsche rype droeg, en elke poging om aan het Kindeken Jezus de trekken van ons ras te leenen, voert tot zelfmisleiding. Niet het blauwe, maar het donkere oog moeten we ons daarom in het heilig Kindeken denken, en waar onder ons een aanbidlijk Kindeken

Het is Jezus die ons vooruitging in heerlijkheid en in die heerlijkheid ons opwacht. Het is Jezus, die ons verzelt op heel onzen levensweg. Het is Jezus die tot in de wieg over onze sponde gewaakt heeft.

Dat is dan de roeping, allereerst van de Dienaren des Woords, die immers het geheele Woord te bedienen hebben; aan de jeugd op de catechisatiën, en aan de geheele gemeente.

Voor te ziele nemen.
 Voor de wijfe, waarop dit het best zou kunnen gedaan worden, is uit den aard der zaak hier geen advies te geven, dat bijzonderzonden afdaalt, daar de plaatselijke toestand hiervan veel te verschillend zijn. Zoo b.v. is wel in het algemeen raadzamer, dat de predikant, ook al is hij voorzitter van den kerkeraad, toch persoonlijk geen deel neme aan de hier bedoelde werkzaamheden; maar het kan toch zijn, dat dit hier of daar goed kan werken en zelfs wordt gewenscht; en dit moet dan plaatselijk beoordeeld worden. Desgelijks hangt het van omstandigheden af, of de kerkeraad, voor de voorbereiding en uitvoering van de te nemen maatregelen, al dan niet, eene commissie kan instellen en instrueren; en, indien hij dit nuttig acht, hoe zulke commissie dan is samen te stellen, hetzij uit kerkeraadsleden, of ook uit leden der Commissie van beheer, of ook met bijvoeging van andere gemeentelieden. En, gelijk reeds boven herinnert werd, is ook op de vraag, of de zaak het best te behartigen is door eene samenkomst met gemeentelieden, dan wel door

Volgens deze uitlegging zou de Apostel niet het oog hebben op een prediking, van Christus' opstanding en hemelvaart uitgegaan tot de zielen der afgestorvenen, maar op een prediking van den Geest van Christus, die veel vroeger tot hen kwam, terwijl deze personen nog leefden op aarde. Het heet: *gaan zijnde in den Geest* zou dan slaan op het getuigen op Christus levendmaking gevolgd, maar op hetgeen lang in het verleden, nog vóór zijn komst in het vleesch, geschied. Door zijn Geest of de Goddelijke kracht, die van Hem uitging, zou de Middelaar reeds onder het Oude Verbond gewerkt hebben in de profeten, en aldus voor den mond dier profeten gepredikt hebben tot de menschen, die toen leefden, om het oordeel Gods hun aan te kondigen en bekeering hen te roepen. De uitdrukking, „die tijdsdij ongehoorzaam waren”, is dan juist op deze prediking van Christus aan; ze hadden geweigerd naar Zijn woord te luisteren, niettegenstaande de „lankmoedigheid Gods verwachtte”, of ze nog tot bekeering zouden komen. Om die ongehoorzaamheid en dat verachten van Gods hand rouden ze veroordeeld zijn, en daarom zullen na hun sterven hunne zielen opengevoerd worden in de gevangenis. De uitdrukking, „de geesten, die in de gevangenis zijn”, zou dan, evenals de „dooden aan wie het Evangelie verkondigd is” (I Petrus 4: 6) aanduiding wezen van den toestand

Ook de bedenking, dat de Apostel hier de sterke uitdrukking gebruikt, dat Christus is *heengegaan* naar de geesten om hun te prediken en dit *heengaan* toch een *verandering van plaats* aanduidt, die ondenkbaar is bij den Middelaar in zijn praesistent bestaan, omdat Hij toen in de gestaltenisse Gods zijnde, alomtegenwoordig was, gaat niet op, omdat de Schrift dergelijke uitdrukkingen telkens gebruikt ook van God den Heere zelf, niet om daarmee een verandering van plaats, maar wel om een nadere openbaring Gods op aarde aan te duiden. Zoo zegt God de Heere in Gen. 11:7: „Komt aan, laat ons *nedervaren*” nl. om den torenbouw van Babel te bezien. Zoo wordt in Exodus 19:11 gezegd, dat „God voor de oogen van al het volk *zaf afkomen* op den berg Sinaï”. Zoo zegt David in II Sam. 7:13, dat „God is *heengegaan* om zich een volk te verlossen”. De voorstelling is altoos deze, dat God in den hemel woont, en daarom nederdaalt op aarde, wanneer Hij zich aan zijn volk openbaart. Zelfs gaat de Schrift nog verder en noemt de aankondiging van Christus door de profetie een *inbrengen in de wereld van den Christus*, zooals in Hebr. 1:6, waar de Apostel een profetie aanhaalt uit Psalm 97:7 en nu de sterke uitdrukking gebruikt: „En als Hij (nl. God) wederom den eerstgeborene inbrengt in de wereld, zegt Hij, „en dat alle engelen Gods Hem aanbidden”. Het is dan ook de vraag, of wanneer dezelfde Apostel in Hebr. 11:5 zegt: „daarom *komende in de wereld* zegt Christus: slacht-offer en brandoffer hebt Gij niet gewild”, hiermede niet evenzeer als in Hebr. 1:6 bedoeld wordt, dat Christus inkomende in de wereld door de profetie, toen dit woord aangaande zich zelfven heeft gesproken. Maar hoe men ook over dezen laatsten tekst moge denken, zeker is, dat de Schrift vaak het woord *heengaan* gebruikt in overdrachtelijken zin om de openbaring eener Goddelijke werkzaamheid op aarde aan te duiden. En waarom zou de Apostel in I Petrus 3:18 dan niet kunnen zeggen, dat de profetische prediking, die de Geest van Christus door Henoch en Noach gaf, een *heengaan* van Christus was geweest naar de menschen, die vóór den zondvloed leefden.

Namens de roepster
wordt de vergadering
Brouwer, die na h
het lezen van Ps. 12
Het moderneren b
hoven als voorzitter,
scriba en Ds. G. El
De notulen der
gelezen en goedgeke
Ds. Fleurke, voor
ting, wordt op harte
begroet, was door
wordt beantwoord.
De omslag van d
voor het volgende ja
voet als dit jaar.
Rehelandt wordt s
ouge moeder uit e
staar zal geantwoor
vereniging met het o